

KOMMUNEPLANENS SAMFUNNSDEL

SNÅASEN TJIELTE SNÅSA KOMMUNE

*Du ligg trygt millom fjellom herinne
som eit eventyr, -fager og rik.
Du er alltid so heimsleg å finne
varm og trufast, og heilt utan svik.
Snåsabygda er vår
kvar i verda me går
du er kjæraste staden på jord.*

Behandlet i kommunestyret 23. juni 2022, saksnummer 2021/257

Høringsperiode 28. juni -24. august 2022

Vedtatt i kommunestyret 8. august 2022, PS 30/2022

TJIELKE • BOEREHKE • MAVVAS
EKTE • RAUS • MODIG

SNÅASE SNÅSA

Forord

Dette dokumentet er ment som et styringsverktøy for alle som bor i Snåsa. Derfor har det også i prosessen vært svært viktig med mest mulig innspill fra bygdefolket. Nærmere halvparten av Snåsas innbyggere har sagt sin mening gjennom møter, arrangement eller spørreundersøkelser. Det gir et solid kunnskapsgrunnlag for satsingsområder fremover.

En samfunnsplan består av mål og strategier, og er en vegviser for at vi Snåsninger kan arbeide i lag for å nå målene. Planen er i stor grad bygd rundt vårt hovedmål om å stabilisere utviklingen av befolkning, alderssammensetning og sysselsetting. Retningen på denne utviklingen vil ha stor betydning for store deler av næringslivet i Snåsa, for arbeidsplasser, for en robust kommuneøkonomi og ikke minst for tilbud og tjenester til alle som bor i Snåsa.

Skal vi lykkes er det avgjørende at vi klarer å skape samfunn der enda flere ønsker å leve sine liv, og skape enda flere attraktive arbeidsplasser. Vi må bli enda bedre på å legge til rette for folks behov og ønsker, men også for at alle skal ta ansvar for egne liv. Arbeidsplasser er avgjørende, og her må vi se hele regionen som ett bo- og arbeidsmarked. Det betyr at vi må samarbeide tett med våre nabokommuner omkring bedre kollektivtilbud, attraktive botilbud, gode møteplasser og mangfold av kulturtilbud.

Vi har fantastisk mye bra på Snåsa, noe vi skal utvikle videre og bli enda bedre på å kommunisere, både for oss selv og for omverden. Hva vi sier og gjør skaper vårt omdømme og vil ha stor betydning for hvordan folk trives her. Våre verdier Ekte, Raus og Modig er et viktig verktøy i all vår kommunikasjon og handling. Sett i sammenheng med vår satsing på MOT vil det også ha verdi for våre egne liv og våre medmennesker.

Vi Snåsninger har vist en rekke ganger at vi er råde på mobilisering. I årene som kommer kan nettopp denne evnen spille en stor rolle for å snu befolkningsutviklingen i Snåsa. Ingenting er umulig, det «umulige» betinger bare at vi alle, og over tid trekker i samme retning mot felles mål. Denne planen skal være vår veiviser.

Med vennlig hilsen

Arnt Einar Bardal, Ordfører

Innhold

FORORD	2
INNLEDNING	4
SAMMENDRAG	5
PLANARBEID OG MEDVIRKNING	6
MÅL OG STRATEGIER FOR SNÅSAS FRAMTID	7
ATTRAKTIV OG INKLUDERENDE.....	7
SYNLIG OG KOMPETENT.....	8
VERDISKAPENDE OG MODIG	9
TRYGG.....	10
KOBLINGSSTRATEGI	11

Innledning

Identiteten i Snåsa skapes av *menneskene og omgivelsene*. I Snåsa utgjør *hvert enkeltmenneske en forskjell!* Vi ser hverandre og bryr oss. Vi respekterer hverandre, og tar godt imot de som kommer hit. Ingen skal føle seg utenfor Snåsasamfunnet. Vi er **Ekte, Raus og Modig**.

Snåsafjella omkranser Snåsavatnet og grendene. Landskapet er preget av landbruksdrift og reindrift gjennom generasjoner, og både kultur- og naturlandskapet er høyt verdsatt. Snåsningene har lange tradisjoner for jakt, fiske og sanking. Snåsa har mye å tilby innen foredling av lokale råvarer, kulturopplevelser og naturopplevelser. Det store potensialet gir mulighet for næringsutvikling og nyskaping.

Identiteten er også knyttet til Snåsa som et *sørsamisk knutepunkt, forvaltningskommune for språk og kultur* og vertskommune for mange samiske institusjoner og næringsaktører, som Åarjel-saemiej skuvle, Suaja maanagierte og Saemien Sijte. I den samiske kulturen er reindrifta selve bærebjelken for både språk og kultur. Uten næringsutøvelsen vil språket og kulturarven forsvinne. Snåsa ser verdien av at alle disse tre elementene ivaretas, videreutvikles og synliggjøres. Snåsa som forvaltningskommune for sørsamisk språk og kultur er inkludert i planen i sin helhet.

Snåsa ønsker å stabilisere folketallsutviklingen og helst øke antallet innbyggere. Prognosene viser en negativ befolkningsutvikling og en alderssammensetning med flere eldre og færre unge. Færre innbyggere vil gjøre det vanskeligere å opprettholde dagens tilbud, tjenester og arbeidsplasser, og en aldrende befolkning gir en stor naturlig avgang blant arbeidstakere innenfor alle bransjer de neste 5-10 årene. Snåsa tar disse fremtidsprognosene på alvor.

Tjenestene fra kommunen må derfor videreutvikles for å fortsatt levere kvalitet. Dette gjør vi ved å bruke verktøyene *Kommune 3.0, digitalisering, mestrings teknologi* og *Leve hele livet* (se vedlegg til kommuneplanens samfunnsdel). Summen av disse verktøyene har vi kalt «*Hjælp meg t å hjelp meg sjøl*», som betyr at kommunen legger til rettet for at hver enkelt av oss gjør mest mulig selv. For å få dette til trenger vi å styrke frivilligheten, skape entusiasme og selvstendighet hos den enkelte og legge til rette for gode møteplasser for alle brukergrupper. Målet er at alle blir inkludert og sett. Gjennom tidlig innsats og gode rutiner skapes trygghet for et godt liv.

Kommunen har et mangfoldig oppveksttilbud, med både offentlige og private tilbud av skoler og barnehager. Snåsa er ei kulturbygd hvor frivilligheten står sterkt. Her er det aktive miljø innen sang, musikk, teater og idrett. Snåsa skal jobbe for attraktive boligområder, godt utbygd infrastruktur og relativt kort vei til tjenester og tilbud. Derfor ønsker vi å satse på gode løsninger for myke trafikanter, og fortsette arbeidet for bedre transport- og kollektivtilbud. Snåsa skal fortsette å være en trygg kommune å bo og oppholde seg i.

God stedsutvikling skaper identitet, bolyst, næringsutvikling og regional utvikling. Snåsa er sitt ansvar bevisst og ønsker et attraktivt og funksjonelt bo- og arbeidsmarked i regionen. Det er derfor viktig å forsterke de gode samarbeidene på tvers av kommunegrensene.

Snåsa ser verdien av, og vårt ansvar for å nå FNs bærekraftsmål. Alle de 17 bærekraftsmålene er lagt til grunn for Snåsas mål og strategier for en god og trygg samfunnsutvikling.

Sammendrag

Snåsa har satt seg ett overordna mål og valgt ut fire satsningsområder. Hvert av satsningsområdene har igjen egne mål og strategier som også skal gjenspeiles i kommunens økonomiplan. Til sammen utgjør dette kommuneplanens samfunnsdel.

Overordnet mål:

Innen 2032 skal vi ha flere Snåsninger, mer balansert alderssammensetning og arbeidsplasser for alle

Satsningsområder og målsettinger:

- **Attraktiv og inkluderende**
 - Et samfunn hvor folk vil leve sine liv
 - Et raust samfunn med aksept for å være seg selv
 - Et samfunn åpent for endringer og nytenkning
 - Et samfunn som folk vil besøke
- **Synlig og kompetent**
 - Synliggjøre muligheter i Snåsa og vårt omland
 - Rekruttere og beholde tilstrekkelig og riktig kompetanse
- **Verdiskapende og modig**
 - Mangfold av tilbud og tjenester
 - Attraktiv for arbeidsskapere, bedrifter og grundere
 - Utvikle og beholde arbeidsplasser
 - Utvikle potensialet som ligger i naturressurser og lokale råvarer
- **Trygg**
 - Trygghet for folk
 - Trygge samfunnsfunksjoner og infrastruktur
 - Være rustet til å møte framtida og det uforutsette

Planarbeid og medvirkning

Samfunnsdelen er utarbeid i samarbeid med en arbeidsgruppe og en styringsgruppe bestående av politiske og administrative representanter.

Styringsgruppen for arbeidet med kommuneplanens samfunnsdel har bestått av:

- Formannskapet
- En representant fra hver av de politiske partiene som ikke er representert i formannskapet
- Likt antall medlemmer fra kommuneadministrasjonen

Arbeidsgruppen for arbeidet har bestått av:

- Ordfører
- Leder Hovedutvalg helse, omsorg, velferd og oppvekst
- Leder Hovedutvalg teknisk, landbruk, miljø, utvikling og næring
- Kommunedirektør
- Økonomisjef
- Kommunalsjef Helse, pleie og omsorg
- Kommunalsjef Oppvekst
- Enhetsleder Sørsamisk språk og kultur
- Kommunalsjef Utvikling
- Rektor kulturskolen/kulturansvarlig
- Rådgiver plan og miljø
- Næringssjef

Plankontoret har vært sekretær for arbeidet.

Det er gjennomført følgende medvirkningsprosesser:

- Spørreundersøkelse for alle Snåsas innbyggere og fritidsinnbyggere
- Besøk hos bedrifter
- Gjennomføring av spørreundersøkelse til bedrifter, jordbruk, skogbruk og reindrift
- Spørreundersøkelse til elever fra Snåsa ved Grong videregående skole
- Drømmefangst hos barn og unge på Snåsa skole, Snåsa Montessoriskole og Åarjel-saemiej skule
- Innovasjonscamp 9.trinn Snåsa skole
- Møte med representanter fra Råd for eldre, Ungdomsrådet, Råd for personer med nedsatt funksjonsevne og Bygdasentralen
- Møte med den sørsamiske befolkningen
- Workshop i forbindelse med MOT-foredrag i Snåsahallen

Tilbakemeldinger fra disse medvirkningsprosessene er behandlet av arbeidsgruppa og mye er lagt til grunn for mål og strategier i planforslaget.

MÅL OG STRATEGIER FOR SNÅSAS FRAMTID

Arbeidet med samfunnsdelen bygger på et overordnet mål for Snåsas samfunnsutvikling fremover:

Innen 2032 skal vi ha flere Snåsninger, mer balansert alderssammensetning og arbeidsplasser for alle

Ut fra dette overordnede målet er det valgt ut fire satsningsområder. Hvert av satsningsområdene har egne mål og strategier (dette vil vi gjøre).

Attraktiv og inkluderende

Mål:

- Et samfunn hvor folk vil leve sine liv
- Et raust samfunn med aksept for å være seg selv
- Et samfunn åpent for endringer og nytenkning
- Et samfunn som folk vil besøke

Dette vil vi gjøre:

Menneskene

- Oppmuntre til initiativ – hver enkelt kan utgjøre en forskjell
- Stimulere frivillig initiativ
- Synliggjøre og omfavne det flerkulturelle
- Alle som er i Snåsa skal kjenne at de er inkludert
- Alle som besøker Snåsa skal kjenne at de er velkomne

Aktiviteter

- Arbeide for et mangfoldig og rikt kulturliv
- Skape gode møteplasser og flere aktiviteter
- Synliggjøre aktiviteter og bruke aktivitetskalenderen

Bolyst

- Arbeide for attraktive boalternativer
- Arbeide for bedre kollektivtilbud, være åpen for fleksible og nye løsninger
- Være attraktive for næringsutvikling og handel
- Utvikle sentrum til et levende og attraktivt samlingspunkt for hele bygda
- Arbeide for bedre løsninger for gående og syklende

Identitet

- Bevisst satsning på å opprettholde og videreutvikle kulturlandskapet (både det tradisjonelle landbruket og reindrifta)
- Fremme Snåsas kulturarv
- Videreutvikle Snåsa som sørsamisk sentrum
- Visualisere og markedsføre Snåsas identitet gjennom konkrete tiltak

Synlig og kompetent

Mål:

- Synliggjøre muligheter i Snåsa og vårt omland
- Rekruttere og beholde tilstrekkelig og riktig kompetanse

Dette vil vi gjøre:

Rekruttering

- Aktiv rekruttering til arbeidsplasser
 - Riktig kompetanse
 - Lærlingebedrifter
 - Praksisstudenter
 - Synliggjøre og sikre lærlingutdanning innen sørsamisk næring
 - Sikre rekruttering til primærnæringene
 - Sikre sørsamisk kompetanse
- Utnytte at Snåsa er et lite lokalsamfunn – Her blir alle sett!

Samarbeid

- Sikre et godt samarbeid mellom det offentlige og næringslivet
- Motivere og støtte opp om deltakelse i frivilligheten
- Ha endringsvilje for å kunne møte framtidens behov
- Samarbeid med våre nabokommuner om en felles bo og arbeidsregion

Kommunikasjon

- Skape og løfte fram ambassadører
- Legge til rette for skaperevne og innovasjon
- Synliggjøre arbeidsplassene og yrkesmulighetene
 - Tidlig yrkesveiledning rettet mot barn og unge
- Markedsføre muligheter og kvaliteter

Verdiskapende og modig

Mål:

- Mangfold av tilbud og tjenester
- Attraktiv for arbeidsskapere, bedrifter og grundere
- Utvikle og beholde arbeidsplasser
- Utvikle potensialet som ligger i naturressurser og lokale råvarer

Dette vil vi gjøre:

Drivkraft

- Fremme kreativitet, drivkraft, entusiasme og bevissthet
- Fokus på lokale jobbmuligheter
- Legge til rette for knoppskyting fra eksisterende og nye næringer
- Legge til rette for pendling (bl.a. flere togavganger)
- Samhandling med våre nabokommuner

Bedrifter

- Samhandling - bruke samarbeidsforaene som finnes
- Sørge for å ha tilgjengelige og attraktive næringsarealer
- Arbeide for økt foredling av råvarer lokalt
- Offensiv for nye bærekraftige næringer
- Legge til rette for hjemmekontor og tverrfaglige kontorfellesskap
- Legge til rette for god utnyttelse av regionale virkemidler

Naturressurser

- Sikre ressurs- og arealgrunnet for landbruket og reindrifta
- Legge til rette for bærekraftig landbruk og reindrift
- Sikre mineralressursene
- Arbeide politisk for å bedre vilkårene for primærnæringene

Opplevelser, kultur og besøk

- Legge til rette for reiselivstilbud gjennom hele året
- Fremstå tydelige som reiselivsmål
- Utvikle attraksjoner
- Videreutvikle «Seterbygda Snåsa»
- Samarbeide med Saemien Sijte og andre samiske aktører for å fremme Snåsas sørsamiske identitet
- Utvikle FV763 som en merkevare

Trygg

Mål:

- Trygghet for folk
- Trygge samfunnsfunksjoner og infrastruktur
- Være rustet til å møte framtida og det uforutsette

Dette vil vi gjøre:

Frivilligheten

- Fremme drivkraft, entusiasme og bevissthet
- Bruke hele lokalsamfunnet

Tjenesteyting

- Beholde og utvikle gode samfunnsfunksjoner
- Helhetlig kommunikasjonsstrategi
 - Kommunisere godt og tydelig
 - Kommunisere verdiordene Ekte, Raus og Modig og hva de betyr
 - Fokus på innbyggerdialog
- Stimulere til egen innsats «Hjælp meg t å hjelp meg sjøl»
 - Samhandling mellom enhetene og med innbyggerne
 - Behovstilpassede tjenester
 - Ekte, raus og modig som verktøy for å trives i egne liv
- Samarbeide for gode og trygge oppvekstmiljø
- Skape robuste unger og ungdommer
- Forebygge og ha tidlig innsats

Sørsamisk språk og kultur

- Aktiv rolle i å synliggjøre det tospråklige og tokulturelle
- Legge *Språkplanen* til grunn for kommunens arbeid med å gjøre språkene likeverdige
- Videreutvikle tilbudet innen sørsamisk språk og kultur i barnehage, skole og høyere utdanning
- Sikre den sørsamiske befolkningens rettigheter som urbefolkning

Samfunnssikkerhet

- Ambulanse 24/7
- Sikre matjord og beite for framtidig matproduksjon
- Gode rutiner for å oppdatere beredskapsplaner og informasjon
- Aktiv bruk av planer og informasjon for å skape samfunnstrygghet

Klima og miljø

- All handling og satsing forankres i FN's bærekraftsmål
- Utnytte de lokale naturressursene på en bærekraftig måte

Koblingsstrategi

Koblingsstrategien er et bindeledd mellom kommuneplanens samfunnsdel og arealdel. I teksten under vil det derfor bli oppsummert hvilke satsningsområder som må hensyntas i utarbeidelsen av kommuneplanens arealdel.

- **Samfunnssikkerhet/klima/miljø:**
 - Jord- og beitevern:
 - Sikre ressurs- og arealgrunnlaget
 - Sikre den sørsamiske befolkningens rettigheter som urbefolkning
 - Sikre særverdiområdene for reindrifta
 - Sikre matjord og beite for framtidig matproduksjon
 - Klimatilpasning:
 - Revurdering av områder som er utsatt for naturfarer og andre klimautfordringer
 - Klima, miljø- og artsmangfoldshensyn skal vektlegges ved arealplanlegging og i forbindelse med konsekvensutredning av innspill til endret arealbruk
 - Vise verneområdene i plankartet
 - Sikre drikkevannskildene
 - Mineralressurser
 - Sikre mineralressursene mot nedbygging

- **Møteplasser:**
 - Ivareta eksisterende møteplasser og legge til rette for nye i tilknytning til områder hvor folk liker å oppholde seg

- **Boliger:**
 - Arbeide for attraktive boalternativer

- **Grendene:**
 - Arbeide for attraktive boalternativer i grendene
 - Opprettholde næringsvirksomhetene i grendene
 - Opprettholde barnehagetilbudet i de tre grendasentrene

- **Sentrum:**
 - Legge til rette for å styrke sentrum
 - Gi muligheter for å opparbeide et attraktivt og effektivt område ved stasjonen
 - Arbeide for bedre løsninger for gående og syklende i tilknytning til områder for barnehage og skole, boliger, aktiviteter og opplevelser (f.eks. Saemien Sijte)
 - Helhetlig vurdering av området Viosen

- **Næringsareal:**
 - Sørge for å ha tilgjengelige og attraktive næringsarealer
 - Være attraktive for næringsutvikling og handel

- **Turisme:**
 - Visualisere identiteten gjennom konkrete tiltak
 - Legge til rette for reiselivstilbud gjennom hele året
 - Utvikle mulighetene langs fv.763

- Kulturmiljø
 - Sikre nasjonalt og regionalt viktige kulturmiljø

Kommuneplanens samfunnsdel skal legges til grunn for en gjennomgang av de planene vi har, og hva vi trenger for å styre samfunnsutviklinga videre. Dette vil bli synliggjort i kommunens planstrategi.